

RIPPIKOULUN TYÖNTEKIJÖIDEN KOKEMUKSIA NUORILÄHTÖISESTÄ RIPPIKOULUOPETUKSESTA

Aki Eväkoski

Hannu-Petteri Leinonen

Opinnäytetyö, syksy 2015

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK) +

Kirkon nuorisotyönohjaajan

virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Eväkoski, Aki; Leinonen, Hannu-Petteri. Rippikoulun työntekijöiden kokemuksia nuorilähtöisestä rippikouluopetuksesta. Diak Etelä, syksy 2015, 43 sivua, 1 liite. Diakonia-ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma, Sosionomi (AMK)+ kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyömme tavoitteena oli tutkia kahden rippikoulun työntekijöiden kokemuksia nuorilähtöisestä rippikouluopetuksesta heidän pitämissään rippikouluissa. Nuorilähtöisyys tarkoittaa rippikouluopetuksessa sitä, että rippikouluopettajat pyrkivät heijastamaan siellä opetettavat asiat nuorten omaan elämäänsä, heidän omiin kysymyksiinsä sekä nykypäivään. Selvitimme työntekijöiden kokemuksia tekemällä heille puolistrukturoidun teemahaastattelun. Lisäksi toinen opinnäytetyön tekijöistä oli ollut kesätyöntekijänä toisessa rippikoulussa, johon tutkimus kohdistui.

Opinnäytetyömme oli kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tutkimuksemme aineisto kerättiin haastattelemalla kahden rippikoulun työntekijöitä kahdesta eri seurakunnasta. Nauhoitimme haastattelut, jonka jälkeen litteroimme ne. Tämän jälkeen analysoimme haastatteluaineiston teemoittelun avulla.

Tulostemme mukaan työntekijöiden toteuttamat rippikoulut vaativat ehdotonta yhteistyötä kollegoiden välillä. Nuorilähtöinen rippikoulu vaatii myös suunnittelussa enemmän aikaa ja panostusta. Rippikouluopetuksessa käytettävät metodit eivät olleet uusia mutta yleisimpinä metodeina olivat ryhmätyöt. Rippikoulutyöntekijät kokivat nuorilähtöisen rippikouluopetuksen positiiviseksi ja nuoria palvelevaksi tavaksi toteuttaa rippikoulua.

Avainsanat: rippikoulu, oppimiskäsitykset, kvalitatiivinen tutkimus, teemahaastattelu

ABSTRACT

Eväkoski, Aki; Leinonen, Hannu-Petteri. Employee's view about young-oriented teaching in confirmation school. 43 p., 1 appendix. Language: Finnish. Autumn 2015. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of the thesis was to examine the youth-oriented teaching in confirmation schools. Furthermore, to find out what kind of experiences confirmation schools' employees' had about the youth-oriented teaching. Youth-oriented in confirmation teaching means that teachers try to reflect the subjects taught there in the young people's own lives, their own questions and present day.

This thesis is a qualitative study and the experiences of the employees' were collected by a semi structured theme interview. The material was collected by interviewing employees from two confirmation schools and from two different congregations. The interviews were recorded and transcribed. After that, they were analysed by content analysis.

As a result, respondents told that youth-oriented confirmation school requires absolute co-operation between colleagues and more time and effort at planning. Methods which were used in confirmation teaching were not new but the most common method was teamwork. Employees felt youth-oriented teaching positive and serving young people.

Keywords: confirmation school, learning concepts, qualitative research, theme interview

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	6
2. RIPPIKOULU	8
2.1. Rippikoulun historia ja tavoitteet.....	8
2.2. Rippikoulun rakenne	12
2.3. Rippikoulujen toteuttajat.....	13
2.4. Rippikoulun opetuksesta tehdyt aikaisemmat tutkimukset	15
3. OPPIMISKÄSITYKSET JA NUORI OPPIJANA	18
3.1. Konstruktivistinen ja behavioristinen oppimiskäsitys	18
3.2. Nuori oppijana ja nuorilähtöisyys rippikoulussa.....	20
4. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	22
4.1. Tutkimuksen tavoitteet ja toimintaympäristö.....	22
4.2. Aineiston keruu- ja analyysimenetelmät	23
4.3. Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	25
5. TUTKIMUSTULOKSET	27
5.1. Nuorilähtöisen opettamisen syy	27
5.2. Rippikouluopettajien käyttämät opettamismetodit	29
5.3. Haasteet ja vaativuus.....	31
5.4. Vaikutus työssä jaksamiseen ja työmotivaatioon.....	34
6. JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	35
LÄHTEET	40
LIITE 1: Haastattelurunko	43

1. JOHDANTO

Kirkon työntekijöiden parissa on keskusteltu paljon siitä, että rippikoulun tulisi pysyä mukana kehityksessä, eikä se saisi jäädä pelkästään vanhanaikaiseksi traditioksi. Rippikoulua tulee kehittää, jotta sen kiinnostavuus säilyy tulevaisuudessakin. Oppituntien liittäminen eri metodein nuorilähtöiseksi vastaa osaltaan tähän haasteeseen, eikä opetus jää pelkästään teoreettiseksi ajatteluksi. Näin ollen nuori on rippikoulun ytimessä ja keskiössä. Opetuksessa huomioidaan nuoren kasvu kristittynä ja lisäksi huomioidaan hänen oppimistaitonsa, kun rippikoulua pidetään. (Suomen ev.lut kirkko i.a. Uudistuksen päälinjat.)

Rippikoulun kaikessa opetuksessa tulee perustavana ajatuksena olla se, mitä käsiteltävät aiheet merkitsevät nuorelle rippikoululaiselle nykypäivänä. Innanen (2009, 23–24) korostaa artikkelissaan, että rippikoulusuunnitelma 2001 hyväksyy ajatuksen, että rippikouluoppijan on käsiteltävä tietoa monipuolisesti osaksi elämän kokonaisuutta, jotta siitä voi tulla osa hänen omaa todellisuuttaan. Jarmo Kokkosen (2008, 233) mukaan rippikoululaisen elämän arkiset kysymykset ovat opetuksen materiaalina ja niihin etsitään vastauksia kirkon perinteestä käsin. Esimerkiksi kymmenessä käskyssä on pähkinänkuoressa keskeiset elämänalueet, kuten esimerkiksi Jumala, elämä, kuolema, rakkaus, omaisuus, esivalta ja vanhemmat. Tällaisia arkisia asioita tulisi käydä oppitunneilla läpi nykypäivän valossa, eikä niin, että asiat käsitellään nopeasti ja pinnallisesti, jolloin rippikoululainen ei ymmärrä keskeisten ja tärkeiden asioiden todellista merkitystä tänä päivänä.

Opinnäytetyömme käsittelee rippikouluopetusta työntekijöiden näkökulmasta. Kaikki rippikoulussa opetettavat asiat pyritään peilaamaan nuoren omaan elämään sekä nykypäivään. Tällaista opetusta kutsutaan nuorilähtöiseksi rippikouluopetuksiksi. Idea toteutukseen saatiin toisen haastattelemamme seurakunnan työntekijältä kesällä 2014. Hän ajatteli nuorilähtöisen opetuksen

tuovan rippikoulua ehkäpä läheisemmäksi sekä konkreettisemmaksi nuorille. Rippikoulussa opetettavat asiat ovat kuitenkin melko abstrakteja, joten käytännölliset ”Mitä tämä voi merkitä minulle?” -kysymykset avaavat asioita nuorille helpommin. Työntekijän tarkoituksena ei ollut tehdä uutta rippikoulupakettia, vaan tarkoituksena oli hyödyntää ja uudistaa vanhoja oppituntimateriaaleja kuitenkin niin, että niitä voi opettaa rippikoulussa nuorilähtöisesti.

2. RIPPIKOULU

2.1. Rippikoulun historia ja tavoitteet

Rippikoulu on osa koko ihmisen eliniän kestävästä kasteopetuksesta. Kirkko on aina opettanut kastettuihin tai heitä, jotka haluavat kasteen. Rippikoulun keskiössä on kasteessa saatu lahja, armo. Seurakunnan tehtävänä on opettaa ja muistuttaa tästä lahjasta rippikoulussa. Usko kolmiyhteiseen Jumalaan on kasteopetuksen ydin ja rippikoulun yleistavoitteena on vahvistaa nuorta tässä uskossa. Tämä yleistavoite ohjaa kaikkea rippikoulun toimintaa. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 4–5, 18.)

Rippikoulu perustuu kastekäskyyn, jonka Jeesus antoi opetuslapsilleen: Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. ”Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskennyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti”. (Matt. 28:18–20).

Katekismus antaa rippikouluopetukselle perusjäsenyyksen sen kolmen pääosan (kymmenen käskyä, uskontunnustus sekä Isä meidän -rukous) avulla. Kymmenen käskyä muodostavat luomisteologisen pohjan nuorten elämänskysymysten käsittelylle. Käskyistä tulisi ymmärtää luonnollisen lain sisältö, joka on kirjoitettu ihmisten sydämiin. Rippikoulun eettisen opetuksen tarkoituksena on harjaannuttaa nuoret arvioimaan moraalisia kysymyksiä, jotka sisältyvät heidän elämäntilanteisiinsa. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 8–9.)

Uskontunnustuksen opetuksen sisältö muodostaa pelastushistoriallisen kaaren luomisesta täyttymykseen. Jeesuksen ristiinnaulitseminen ja ylösnousemus ovat tämän kaaren keskipisteenä. Pelastushistoria ei ole kaikille nuorille entuudestaan tuttu koulun uskonnonopetuksesta. Siksi se on tärkeää käydä myös tiedollisen aspektin kautta rippikouluopetuksessa. Rippikoulussa harjoitetaan hengellistä elämää eli spiritualiteettia. Isä Meidän -rukous luo tälle

opetuskokonaisuuteen pohjaa. Se ohjaa nuoria kohti hengellistä elämää, jota käsitellään myös uskontunnustuksessa ja kymmenessä käskyssä. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 8–9.)

Elämä, usko ja rukous muodostavat katekismuksen pääosille kolme osa-aluetta, jotka edellyttävät ja vahvistavat toisiaan. Jokaisen rippikoulun opintokokonaisuuden tulisi sisältää aineistoa näistä kaikista osa-alueista, jotta nuorten uskon kiinnittyminen heidän elämäänsä toteutuisi parhaalla mahdollisella tavalla. Usko, elämä ja rukous muodostavat täten kolme koria, joista jokaiseen jaksoon poimitaan materiaalia. Tämä on tärkeää, koska teemakokonaisuus saa kolme näkökulmaa, jotka täydentävät toisiaan. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 9.)

Schweitzerin, Ilgin ja Simojoen (2010, 16–17) mukaan rippikoulun malli on lähellä nuorisotyöstä tulleita ideoita, kuten luovia oppimistapoja, oppilaskeskeistä opetusta sekä mahdollisuuksia osallistavaan työskentelyyn. Rippikoulun kesto vaihtelee maittain. Yhteisiin ponnistuksiin vaaditaan paljon aikaa ja työtä samoin kuin myös nuorelle sukupolvelle pitkäkestoista opetusta kirkon uskosta ja elämästä. Kristillisessä sisällössä tämä on yksi ominaisuuksista, jotka erottavat protestanttisen konfirmaation niin sanotusta maallisesta siirtymäriitistä, jotka ovat järjestäytyneitä muiden muassa humanististen järjestöjen kanssa. Tällaista tapahtuu erityisesti Itä-Saksassa sekä Norjassa. Rippikoulu on erittäin intensiivinen koulu, joka tavoittaa enemmän nuorisoa kuin mikään muu ei-pakollinen koulu.

Vuonna 2011 rippikoulun kävi 86,2 prosenttia 15-vuotiaista, mikä tarkoittaa lukumäärältään 53 400 nuorta. On myös otettava huomioon, että rippikouluun osallistuvien määrään sisältyy myös muun ikäisiä ihmisiä, kuten 1-2 vuotta vanhempia nuoria, yksityisrippikoululaisia, aikuisrippikoululaisia tai varusmiespalveluksessa rippikoulun suorittaneita. (Haastettu kirkko 2012, 150.)

Suomalainen rippikoulu sai alkunsa uskonpuhdistuksen jälkeen puhtasoppisuuden aikakautena. Kirkko loi tuolloin kasvatusjärjestelmän, josta syntyi myös rippikoulu. Tämä kasvatusjärjestelmä kesti 1800-luvun lopulle asti.

Aluksi rippikouluun osallistuvien ikä oli kahdeksan vuotta mutta myöhemmin, vuonna 1686 ikä oli noussut 13–14 vuotiaisiin. Varsinaista nimitystä rippikoulu Suomessa on käytetty ensimmäisen kerran Pohjanmaalla 1730-luvulla. Vuonna 1740 Turun tuomiokapituli lähetti kiertokirjeen, jossa korostettiin rippikoulun olevan pakollinen kaikissa hiippakunnissa. (Niemelä 2002, 7; Pruuki 2010, 39–40.)

Vuonna 1921 Suomessa säädettiin oppivelvollisuuslaki, joka teki kirkon alkeisopetuksen tarpeettomaksi. Yhteiskunta otti alkuopetuksesta täyden vastuun. Tähän asti kirkon alkuopetus oli toiminut rippikouluun pohjakouluna. Kansakoulun uskonnonopetuksesta oli nyt tullut rippikoulua edeltävä opetus. Vuonna 1928 komitea alkoi pohtia rippikoulua piispainkokouksen asetuksesta. Vuonna 1930 piispainkokous hyväksyi komitean mietinnön. Julkaistiin rippikoulun ohjeet nimellä *Kirkkomme rippikoulu*. Komitean mielestä rippikoulussa tärkeää oli siihen liittyvä pääsyttökinto, johon kuului rippikouluun pyrkiminen pääsyvaatimuksineen. Ohjeet antoivat selkeitä raameja muun muassa rippikoulun ryhmien kokoon, oppituntien aiheisiin sekä pituuteen. Kritiikkiä tuli kuitenkin siitä, että rippikoulut keskittyivät vain muodollisiin ja ulkonaisiin kysymyksiin. Yli kymmenen vuotta toisen maailmansodan jälkeen vuonna 1957 piispainkokous hyväksyi rippikoulukomitean ehdotuksen, jossa rippikouluun tehtiin opetussuunnitelma. Tämä hyväksyttiin seuraavana vuonna ja sen nimeksi tuli *Rippikoulu 1958*. (Pruuki 2010, 42; Seppälä 1998, 43–45.)

Ensimmäisessä opetussuunnitelmassa pyrittiin rippikoulua suuntaamaan sielunhoidolliseen ja seurakuntaelämään ohjaavaan suuntaan. Vuonna 1965 *Rippikoulun opetussuunnitelma*-niminen asiakirja hyväksyttiin käyttöön.. Sekin oli vielä suppea, mutta päätös sisälsi perusteellisemman opetussuunnitelman laadintapyyntöön Kristillisen kasvatuksen keskukselle. 15 vuotta myöhemmin syntyi *Rippikoulusuunnitelma 1980*, jota voisi kutsua uudenlaiseksi rippikoulun oppaaksi. Tästä on edetty monin kääntein siihen, että tällä hetkellä on käytössä *Rippikoulusuunnitelma 2001*. Seuraavaa suunnitelmaa ollaan tällä hetkellä valmistelemassa ja sen olisi tarkoitus valmistua vuonna 2017. (Kirkkohallitus. Uudistuksen päälinjat i.a.)

Rippikoulun tehtävä on auttaa nuorta elämään ja ymmärtämään sitä uskoa, johon hänet on kastettu. Rippikoulu valmistaa kasteeseen sellaisia nuoria, joita ei ole vielä kastettu. Rippikouluopetus pyrkii auttamaan nuorta ymmärtämään uskon merkitystä käytännössä, mitä se on ja oppimaan Jumalasta, joka toimii uskon kohteena. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 7–8.)

Pruukin (1995, 16–17) mukaan virallisesti rippikoulunpitoa ohjaa rippikoulusuunnitelma ja se muodostaa yleisen viitekehyksen, jossa rippikoulun opettaja ja nuoret toimivat. Opettajan tulee kuitenkin painottaa ja tulkita tätä virallista rippikoulusuunnitelmaa paikallisella tasolla. Opettaja asettaa tavoitteet rippikouluopetukselle ottaen huomioon ryhmän ja jäsenten tarpeet, eli lähtökohdat ja edellytykset. Niitä tulee havainnoida jo rippikoulun aloitusjaksolla. Jos rippikoulun opettaja ottaa huomioon ryhmän tarpeet, virallisen opetussuunnitelman, omat havainnoinnit ryhmästä sekä omat tulkintansa, voidaan puhua opettajan persoonallisista tavoitteista. Näistä kuuluu nuorten lisäksi keskustella myös muiden ohjaajien kanssa, jonka pohjalta syntyvät rippikoulun yhteiset tavoitteet.

Katekismuksella ja rippikoulusuunnitelmalla on tärkeät roolit rippikoulun sisällöllisen perusrakenteen kohdalla. Usko, elämä ja rukous ovat Katekismuksen mukaan rippikouluopetuksen keskeisiä aineksia. Nämä kolme oppiainesta ovat jaettu kolmeen koriin, joista rakennetaan rippikoulun opintokokonaisuudet. Ei voida kuitenkaan sanoa, että rippikoulusuunnitelma ja katekismus olisivat oppiainesten kesken suoraan yhteydessä toisiinsa. Esimerkiksi elämä viittaa katekismuksessa kymmeneen käskyyn. Rippikoulusuunnitelmassa tämä alue kuuluu taas uskon sisältöön ja elämä viittaa nuoren elämänskysymyksiin sekä elämään. Olennaista rippikoulussa on jumalanpalvelus- hartauselämä. Tämä liittyy rukous -alueeseen rippikoulusuunnitelmassa. (Pruuki 2010, 48–49.)

2.2. Rippikoulun rakenne

Rippikoulussa opiskellaan erilaisia aiheita yhteensä 80 tuntia ja se on kestoltaan noin puoli vuotta. Rippikoulu jakautuu neljään eri jaksoon: aloitusjakso, perusjakso, päätösjakso sekä seurakuntayhteys. Rippikoulun opettajat määrittelevät keskenään, miten pitkäkestoisia yksittäiset jaksot ovat. Kuitenkin selkeyden ja rippikoulun yhtenäisyyden vuoksi jaksoille on määriteltä tietty tuntimäärät. Kuitenkaan ei voida olla sillä kannalla, että jokainen rippikoulu luonnistuisi samalla tavalla. Rippikoulun lopulliseen toteutukseen vaikuttavat nuorten yksilölliset ominaisuudet, opettajien omat taidot ja lahjat, työntekijätiimin yhteiset valmiudet, ryhmän luonne sekä oppimisympäristö kokonaisuudessaan, jossa rippikoulu pidetään. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 19–20.)

Aloitusjakso on kestoltaan 6–12 tuntia. Sen tavoitteena on saada nuori tuntemaan kuuluvansa rippikouluryhmään, tutustumaan työntekijöihin ja isosiin sekä suuntautumaan rippikoulussa tapahtuvaan yhteiseen työskentelyyn ja oppimiseen. Ilmapiiriin tulee olla turvallinen ja vuorovaikutuksen toimiva. Nuoren odotukset rippikoulua kohtaan tulee ottaa huomioon ja rippikoulun yhteisistä tavoitteista ja tarkoituksesta tulisi informoida. Myös vanhempiin ja koteihin olisi hyvä olla yhteydessä ja huomioida myös vanhempien tarpeet ja toiveet, jotka liittyvät nuoreen. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 22.)

Perusjakso on tuntimäärältään jaksoista pisin ja se kestää 44–56 tuntia. Tämä jakso käsittelee teemoja usko, elämä ja rukous. Nuoren tulisi etsiä vastauksia oman ja yhteisen elämän kysymyksiin yhdessä vuorovaikutuksessa opettajien ja rippikouluryhmän kanssa. Myös uskon merkitystä elämässä tulisi pohtia sekä kirkon uskon sisältöä. Nämä tulisi kytkeä nuoren hengellisen elämän hoitoon ja hänen omiin elämänkysymyksiin. Rukous on Jumalan kasvojen edessä olemista. Rippikoulun jumalanpalvelus- ja hartauselämän kautta nuori löytäisi tavan olla ja elää niin. Sakraalitila on paikka, jossa hartaudet ja jumalanpalvelukset toteutetaan. Sen tulisi olla erillinen tila, jonne siirrytään aina tiettyinä aikoina päivässä. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 23–26.)

Päätösajaksossa nuori jäsentää oppimaansa ja pyrkii tunnistamaan opittujen asioiden arvoa ja merkitystä hänen elämässään. Myös palaute ja arviointi työntekijöiden ja nuoren välillä on olennaista ja tärkeää. Hengellinen elämä jatkuu rippikoulun jälkeen. Nuorta tulee informoida oman kotiseurakuntansa toiminnasta ja jumalanpalveluselämästä. Rippikoulu päättyy konfirmaatioon, johon valmistaudutaan rippikoulun aikana. Se on osa sunnuntaista viikkomessua, johon liitetään konfirmaatio-osuus. Tässä osuudessa nuori tunnustaa uskonsa ja saa siunauksen kummeiltaan sekä seurakunnalta. Päätösajakson pituus on 4-10 tuntia. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 27.)

Rippikoulussa nuori on tekemisissä seurakunnan tilojen, työntekijöiden ja toimitusten kanssa. Rippikoulun päätösajaksossa on myös annettu tietoa oman kotiseurakunnan toiminnasta. Eläminen seurakuntayhteydessä jää nuoren omaan varaan. Rippikoulun tulisi tukea nuoren seurakuntayhteyden säilymistä hänen elämänsä ajan. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 28.)

2.3. Rippikoulujen toteuttajat

Rippikouluissa työskentelevät seurakunnan eri työntekijöitä. Rippikouluryhmän koko määrää sen, montako työntekijää tarvitaan yhtä rippikoulua kohden. Rippikoulusuunnitelma 2001:n suositus on, että jokaista alkavaa kymmentä nuorta kohden on yksi työntekijä kokoaikaisesti läsnä. (Pruuki 2010, 72.) Tyypillisellä leirimuotoisella rippikoululla, jossa nuoria on esimerkiksi 30, työskentelee pappi, nuorisotyönohjaaja, kanttori sekä kesäteologi tai kesänuorisotyönohjaaja. Kanttori ei välttämättä ole mukana leirijaksolla. Turvallisuusasioissa määritellään leirijakson ajaksi turvallisuusvastaava, joka toimii leirin johtajana sekä laatii turvallisuusasiakirjan. Hän perehdyttää muun leirin henkilöstön tähän, jonka he vahvistavat allekirjoituksella. (Pruuki 2015, 74.)

Kirkon nuorisotyönohjaajia koulutetaan ammattikorkeakouluissa (AMK), joista ensimmäinen kirkollista koulutusta tarjoava AMK oli Diakonia-ammattikorkeakoulu. Se aloitti toimintansa 1.8.1996 kun useat opistoasteen

oppilaitokset ryhtyivät uudistamaan omaa koulutustaan. (Launonen 2004, 231–232.) Diakonia-ammattikorkeakoulussa valmistutaan sosionomi (AMK)-kirkon nuorisotyönohjaajiksi. Centria-ammattikorkeakoulussa voi suorittaa yhteisöpedagogi (AMK)-kirkon nuorisotyönohjaajan tutkinnon, sekä Yrkeshögskolan Noviassa sosionom-yrkeshögskolanin. (Centria 2015; Diak 2015; Novia 2015.) Näiden opintojen laajuus on yhteensä 210 opintopistettä, johon sisältyy 90 opintopistettä piispainkokouksen edellyttämiä teologisia opintoja. Nämä opinnot pätevöittävät kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuuden.

Papit ovat koulutukseltaan teologian maistereita. Teologiaa voi opiskella Helsingin yliopistossa, Itä-Suomen yliopistossa ja Åbo Akademissa. Teologian opiskelijat suorittavat aluksi alemman korkeakoulututkinnon (teologian kandidaatti 180 opintopistettä). Tämän jälkeen he siirtyvät suorittamaan ylempää korkeakoulututkintoa (teologian maisteri 120 opintopistettä). Piispa ja tuomiokapituli tekevät yhdessä päätöksen pappisvirkaan vihkimisestä. Edellytyksenä on teologian maisterin tutkinto sekä kirkon tai jonkun seurakunnan kutsu vihittäväälle toimittamaan papinvirkaa. (Helsingin yliopisto 2015; Suomen ev.lut. Kirkko 2015.)

Isosia on käytetty leirimuotoisissa rippikouluissa jo 1930- ja 1940-luvuilla. Kuitenkin vasta 1960-luvulla heitä alettiin kouluttaa tehtävänsä. Isoskäytäntö yhtenäistyi Suomessa vuonna 1974 hyväksytyn *Rippikoulun kokonaissuunnitelman* myötä. (Porkka 2005, 83.) Isoiset ovat tärkeä osa ajatellen rippikoulun toteutumista. He ovat rippikoululaisia muutaman vuoden vanhempia, rippikoulun käyneitä nuoria. Jouko Porkan (2004, 62–63) tekemän isostoimintaan liittyvän tutkimuksen mukaan isosen kolmeksi tärkeimmäksi tehtäväksi muodostuivat omasta ryhmästä huolehtiminen, innostaminen sekä iltahjelmien suunnittelu ja toteutus. Isoiset ovat lähempänä rippikoululaisten ikää kuin työntekijät. He toimivat nuorille esimerkkinä ja nuorten on helpompi samaistua heihin kuin työntekijöihin.

Isoiset ovat käyneet isoskoulutuksen, jonka pituus ja toteutustapa vaihtelevat seurakunnittain. Joissain seurakunnissa puhutaan isoskoulutuksen sijaan

isostoiminnasta. Siihen liittyy ajatus, että ihmisenä kasvuun tarvitaan muutakin kuin pelkkää koulutusta. Porkan mukaan (2005, 95–96) isoskoulutukset voidaan jakaa niiden rakenteiden perusteella neljään erilaiseen toteutusmalliin. Kuitenkin niitä käytetään välillä toistensa yhdistelminä. Mallit ovat nimeltään iltakoulumalli, moduulimalli, lyhyiden intensiivikurssien malli sekä nuorteniltamalli. Ensimmäisenä isoskoulutusvuotena opetellaan seuraavia teemoja: pelit ja leikit, hartaus, Raamattu, ryhmädynamiikka, rukous, ongelmatilanteet, ihmissuhdetaidot, turvallisuus, oma kasvu sekä itsetuntemus. Nämä olivat ensimmäiset kymmenen teemaa, jotka esitellään Porkan (2004, 80) tutkimuksessa *On kunnia olla isonen* olevassa kuviossa. Seurakunnista riippuen isoskoulutus jatkuu myös toisena vuotena ja sen sisältö on varsin samanlainen kuin ensimmäisen vuoden. Joissain seurakunnissa isostoimintaa on jatkettu vielä kolmannelle ja neljännelle vuodelle mutta siinä vaiheessa isostoiminnan luonne muuttuu vähemmän koulutukselliseksi. (Porkka 2005, 100–101.)

Vuonna 2011 isoskoulutukseen osallistui 25 100 nuorta, joista 92 prosenttia suoritti koulutuksen loppuun. Koulutuksesta olleista 68 prosenttia oli tyttöjä. (Haastettu kirkko 2012, 155.)

2.4. Rippikoulun opetuksesta tehdyt aikaisemmat tutkimukset

Lassi Pruuki (2009) on tutkinut opettamista rippikoulussa. Tutkimuskysymyksenä on ollut ”miten rippikoulussa opetetaan?”. Tutkimuksen kohteena oli rippikouluja viideltä eri hiippakunnan alueelta ja kahdestatoista eri seurakunnasta. Opetuskokonaisuuksia oli kaksikymmentäviisi ja niiden analysointiin käytettiin sekä aineiston kvantitatiivista kuvaamista että laadullista sisällönanalyysiä. Pruuki tutki myös opetuskokonaisuuksien kestoa, sillä Rippikoulusuunnitelma 2001:ssä korostetaan irtautumista perinteisistä 45 minuutin oppitunneista ja pyrkimään laajempiin kokonaisuuksiin. (Pruuki 2009, 63–65.) Johtopäätöksissä tuli ilmi, että tutkimuksen kohteina olleissa rippikouluissa valtaosa opetuksesta oli opettajakeskeistä, mikä ei kulje rippikoulusuunnitelman pedagogisen perusteen kanssa käsi kädessä. Rippikoulusuunnitelma 2001 (2001, 10) korostaa oppimisen edellytyksenä aina

yksilön tai ryhmän omaa aktiivisuutta. Kuitenkin Pruukin tutkimuksessa tuloksilla oli yleisempi kantavuus johtuen tutkittavien rippikoulujen isosta määrästä. (Pruuki 2009, 76–77.)

Rippikouluopetuksesta on tehty opinnäytetöitä myös ammattikorkeakouluissa. Kati Malmi (2014, 10–21) tutki opinnäytetyössään käsityksiä hyvästä rippikoulusta nuorten näkökulmasta ja pohti rippikoulunopettajien mahdollisuutta tarttua näihin haasteisiin. Tässä opinnäytetyössä tutkimuskysymyksinä olivat ”mitä asioita nuoret pitävät tärkeänä onnistuneessa rippikouluopetuksessa ja mitä he odottavat rippikouluopettajalta sekä miten nuorten näkökulma suhteutuu rippikoulusuunnitelman oppimiskäsitykseen ja teorioihin oppimisesta?” Opinnäytetyö oli kehittämishanke ja sen aineisto kerättiin rippikoulun käyneiden nuorten tekemistä eläytymismenetelmätarinoista. Nuoret olivat kirjoittamalla kertoneet ajatuksia hyvän ja huonon opettajan ominaisuuksista. Tuloksista ilmeni esimerkiksi, että huonosta oppitunnista ja opettajasta olivat aiheen käsittelyn olleen liian pitkä, monimutkainen, eikä oppilaita ole otettu huomioon tunnin aikana. Myös aiheita käsiteltiin kuivasti. Opetusmenetelmät eivät olleet monipuolisia. (Malmi 2014, 33.) Hyviä oppituntiesimerkkejä olivat muun muassa aiheiden asettaminen nykyaikaan vertauksella, opettajan puhetekniikka (selkeä puhe) sekä oppilaiden päästäminen mukaan opetukseen ja aiheeseen. (Malmi 2014, 26.)

Tapio Kukko (2014) on tutkinut pro gradu -tutkielmassaan kyselylomaketutkimuksen avulla oululaisten rippikoulun käyneiden 9-luokkalaisten nuorten tietämyksen tasoa kristinuskosta. Osaamista tarkasteltiin rippikoulun ulkoläksyissä sekä syvällisellä osaamisella. Kukko selvitti myös oppimiseen vaikuttavia tekijöitä, jotka liittyvät siinä mielessä opinnäytetyöhömmö kun hän pohtii erilaisia oppimiskäsityksiä. Hän toteaa tulevan vuoden 2017 Rippikoulusuunnitelman olevan tiedollisen oppimisen kannalta vahingollinen, jos siinä tulisi olemaan laajemmin konstruktivistista otetta kun nykyisessä suunnitelmassa. Hyvään oppimiseen tarvitaan sekä konstruktivistista että behavioristista otetta. Kukon tutkimus paljasti rippikoulun opettajan luennoinnin, ryhmätöiden ja ulkoa opetteluun olevan hyvin samanarvoista keskenään kristinuskon tiedollisten asioiden opiskelussa ja

oppimisessa. Ulkoa opettelulla on pitkät perinteet, sillä jo Martti Lutherin Vähäkatekismuksessa pidetään sitä tärkeänä, vaikka ei varsinaisia rippikouluja vielä hänen aikanaan pidetty. Myös Kukon (2014, 19, 83–84) mukaan ulkoa opettelu auttaa kristinuskon perusasioiden pysymistä nuoren mielessä.

3. OPPIMISKÄSITYKSET JA NUORI OPPIJANA

Suomessa on 1990-luvulla vaikuttanut kokemuksellinen, konstruktivistinen ja kontekstuaalinen oppimiskäsitys, joiden piirteitä on Niemelän (2002, 19) mukaan Rippikoulusuunnitelma 2001:n taustalla. Tapio Kukko (2014, 23) korostaa pro gradu -tutkielmassaan, että Rippikoulusuunnitelma 2001 ei ota laajasti kantaa rippikouluopetuksessa käytettäviin opetusmenetelmiin, mutta menetelmien tulee palvella nuoren aktiivisuutta oppimisessa.

Rippikouluopetuksessa opetusmenetelmien ääripäinä voivat toimia opettajakeskeinen oppiminen, mikä tarkoittaa käytännössä sitä, että opettaja vain luennoi aiheesta oppilaille. Oppilaskeskeinen oppiminen tarkoittaa taas sitä, että oppiminen jää oppilaan oman itsensä motivaation ja tiedonhalun varaan. Seuraavaksi esittelemme lyhyesti oppimisteorioita, joita voi rippikouluopetuksessa mielestämme soveltaa ja joissa tulee esiin nimenomaan opettajakeskeinen sekä oppilaskeskeinen oppiminen.

3.1. Konstruktivistinen ja behavioristinen oppimiskäsitys

Konstruktivismi oppimisen teoriana tarkoittaa sitä, että opetettava tieto ei siirry suoraan oppijaan, vaan hän itse rakentaa oman kuvansa ja mallinsa oman valikoivan tarkkaavaisuutensa pohjalta. Uusi opetettava tieto opitaan aina aikaisemman tiedon pohjalta. Tämän lisäksi oppimiseen vaikuttavat tilanne, tausta, kieli ja kulttuuri. (Puolimatka 2002, 32–34.) Tieto ei siis siirry sellaisenaan opettajalta oppijalle, vaan oppilas rakentaa itse aiemmin mainittujen tekijöiden kautta opitun tiedon mielekkääksi oppimiseksi. Konstruktivistisessa oppimiskäsityksessä tärkeintä on tiedon ymmärtäminen kuin sen ulkoa osaaminen. Perustana toimii nimenomaan oppijan aiempi hankittu tieto.

Haasteena opettajalle konstruktivistisen oppimiskäsityksen kohdalla on selvittää oppijoiden aiempi tietämys opetettavasta aiheesta. Jos pidetään rippikoulussa

oppituntia esimerkiksi Jeesus Nasaretilaisesta, on todennäköistä, että rippikoululaisilla on muistissa jo tietoja kyseisestä henkilöstä. Peruskoulun uskonnotunneilla on varmasti käsitelty Jeesusta. Rauste-von Wrightin & von Wrightin (1994, 121–123) mukaan opettajan pitäisi ottaa huomioon, millaisen tietopohjan ja odotuksen oppija ryhtyy opiskelemaan. Opettajan tehtävä on rakentaa oppimistilanne sellaiseksi, että se tukee oppijoita parhaalla mahdollisella tavalla.

Behavioristinen oppimiskäsitys on oppijan reaktiota ulkoapäin tulevaan, eli opettajan antamaan ärsykkeeseen. Tästä muodostuu ärsykkeen ja reaktion ketjuja. Näitä ketjuja säätelee vielä vahvistaminen, joka perustuu tarpeen tyydytykseen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että aluksi opetettava asia esitellään lyhyesti, jonka jälkeen kyseiseen esitykseen liitetään kysymyksiä. Reaktio on oppijan vastaus kysymykseen. Kysymys toimii ärsykkeenä. Kun oppija on vastannut, hän saa välittömästi palautteen, joka taas toimii vahvistamisena. Jotta opetus olisi motivoivaa, olisi myönteisten palautteiden määrän oltava suurempi kuin negatiivisten palautteiden. (Puolimatka 2002, 84.)

Behavioristinen oppimiskäsitys on periaatteessa vastakohta konstruktivistiselle oppimiskäsitykselle. Opettajan tehtävä on olla aktiivinen. Opetustilanne täytyy suunnitella huolellisesti, opetukselle täytyy asettaa selkeät tavoitteet ja opetettavat asiat pitää osata siirtää oppijoihin. Puolimatka (2002, 85) korostaa behavioristisen oppimisen mallin olevan pitkälle viety yksinkertaisuus, joka on riittämätön oppimisen monimutkaisten prosessien kuvaamiseen. Tynjälän (1999 28–31) mukaan oppija oppii paremmin aina kun mitä enemmän hän pystyy hänelle siirretystä tiedosta toistamaan esimerkiksi tentissä. Opettajan vahvistus oikeista suorituksista tulee hyvän arvosanan kautta. Behavioristisessa oppimiskäsityksessä on taustalla naturalistinen, eli mekanistinen käsitys ihmisestä. Naturalistinen ihmiskäsitys ajattelee niin, että ihminen on ympäristönsä määräämä. Häntä voidaan ohjalla ulkoapäin tulevilla ärsykkeillä.

Behavioristista oppimiskäsitystä on pidetty konservatiivisena ja siitä on usein puhuttu negatiiviseen sävyyn. Rippikoulussa on kuitenkin pakollisia ulkoläksyjä, jotka täytyy opetella ulkoa ja esittää ne joko isoselle tai työntekijälle. Tällaisessa

tapauksessa ulkoapäin tullut ärsyke, eli pakollinen ulkoa opettelu, lienee järkevä oppimistapa. Opittu tieto tentataan hetken päästä toiselle ihmiselle ja se poistuu oppijan muistista todennäköisesti ennemmin tai myöhemmin.

3.2. Nuori oppijana ja nuorilähtöisyys rippikoulussa

Nuorelle koulun merkitys on suuri koska hän viettää suuren osan elämästään koulun penkillä. Hänen asemansa siellä on usein objektina eli vastaanottajana. Tällainen asema oppimisessa voi kadottaa motivaation kokonaan ja opiskelu on vain pinnallista etsimistä. Nuori saattaa kokea peruskoulun lähinnä pakolliseksi elämänvaiheeksi, eikä oppiminen ole siinä pääkiinnostuksen kohteena. Nuoren oppimisen ohjauksessa on tärkeää painottaa erilaisia oppimisen keinoja, eli oppimisen strategioita. Nämä johtavat erilaisiin oppimistuloksiin, kuten kokonaisuuksien ymmärtämiseen ja hallintaan tai yksityiskohtien muistamiseen. Oppimistapaa tulisi säädellä tilanteen mukaan. Nuorten oma aktiivisuus, tavoitteiden asettelu sekä joustava toiminta ovat myös tärkeää nuoren oppimisen kannalta. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 1999, 68–69.) Parhaimmillaan nuoren oppiminen on tavoitteellista, tietoista työskentelyä omakohtaisesti koettujen ongelmien ratkaisemiseksi, mahdollisimman yleispätevän ja toimivan selityisperiaatteen tai ratkaisumallin löytämiseksi, sisäistämiseksi ja soveltamiseksi. (Aaltonen yms. 1999, 70).

Rippikoulusuunnitelma 2001 (2001, 16) kuvaa oppimista ja opetusta konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaisesti seuraavalla tavalla: Opetuksen tehtävä on edistää oppimista. Sen avulla ei voida kuitenkaan koskaan suoraan siirtää oppijalle sen paremmin tietoja, taitoja kuin toimintamallejakaan, vaan oppiminen edellyttää aina yksilön tai ryhmän omaa aktiivisuutta. Oppimista on tapahtunut vasta silloin, kun oppija on prosessoinut itse asian ja jäsentänyt sen muistiinsa. Oppimisen avulla ihminen orientoituu sekä omaan itseensä että ulkomaailmaan. Yksilön tai ryhmän aktiivisen prosessin tuloksena syntyy muutoksia tiedoissa, tunteissa, taidossa ja toiminnassa

Rippikoulussa opettaminen kannattaa rakentaa sen pohjalle, mitä nuoret ovat aikaisemmin oppineet kristillisestä uskosta. Relevanttius opetettavista asioista nuorille on tehokasta ja motivoivaa. Tämä tarkoittaa sitä, että opetettavilla asioilla on liittymäkohta nuoren elämään ja hänen omiin kysymyksiinsä. Rippikoulussa on ensiarvoisen tärkeää, että nuori kokee opiskeltavat asiat merkittäviksi oman elämäntodellisuutensa kannalta. Oppimisprosessista voidaan erottaa erilaisia osia, joista opetuksella on oma tehtävänsä. Orientaatiossa oppija palauttaa mieleensä omia kokemuksiaan ja tietojaan, joilla on liittymiskohtia opetuksen aihepiiriin. Opetuksen tehtävä on auttaa oppijaa tekemään niin. Prosessoinnissa oppija muokkaa aiemmin oppimaansa ja suhtauttaa uutta ainesta siihen. Hän pyrkii myös tuottamaan uusia ja luovia ratkaisuja. Koostamiseen kuuluu ilmiön olennaisten piirteiden oivaltaminen. Lopuksi oppija soveltaa oppimaansa käytännön toiminnassa ja hän pyrkii kytkemään opitun omaan elinympäristöönsä. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 10–11.)

4. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1. Tutkimuksen tavoitteet ja toimintaympäristö

Tämän tutkimuksemme tavoitteena oli selvittää rippikoulun työntekijöiden kokemuksia rippikoulun oppituntien pitämisestä nuorilähtöisesti eli heijastamalla opetettavat asiat nuorten nykypäivään. Otimme monta näkökulmaa, kuten oppituntien kokeminen, oppituntien mielekkyys ja oppituntien haasteet. Tutkimuskysymyksinä ovat:

1. Miksi rippikoulussa kannattaa opettaa nuorilähtöisesti?
2. Miten toteuttamanne rippikoulut mielestänne onnistuivat?
3. Mitä haasteita rippikoulun nuorilähtöisessä toteutuksessa on?

Ensimmäisellä tutkimuskysymyksellä kartoitettiin rippikouluopettajien kokemusten pohjalta heidän mielipiteitään ja ajatuksiaan rippikouluopetuksesta nuorilähtöisesti. Tavoitteenamme oli saada perusteluita, miksi he näkivät nuorilähtöisen opettamisen järkevänä toteutustapana. Toisessa tutkimuskysymyksessä halusimme saada selville, mikä oli rippikouluopetuksen lopputulos. Mitä ne antoivat rippikoululaisille opettajien näkökulmasta ja mitä mahdollisia metodeja opettajat käyttivät pitäessään oppitunteja. Kolmannessa tutkimuskysymyksessä selvitimme mahdollisia haasteita, joita työntekijät olivat kohdanneet opetustilanteissa ja rippikoulun suunnittelemisessa.

Tutkimusympäristönä työssämme oli kahdesta eteläsuomalaisesta seurakunnasta kaksi leirimuotoista rippikoulua, joiden työntekijöitä opinnäytetyöhön haastateltiin. Toteutimme haastattelut ryhmähaastatteluina. Opinnäytteen tekijä toimi kesätyöntekijänä toisessa tutkimuksen rippikouluista. Molemmissa seurakunnissa toteutettiin yksi rippikoulu. Rippikoulut toteutettiin leirimuotoisina. Ne pidettiin eri ympäristöissä, eri työntekijöiden tekeminä. Rippikoululeireillä oli erilaiset aikataulut ja päiväohjelmat, mutta oppitunnit toteutettiin molemmilla leireillä nuorilähtöisesti. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että opetuksessa otetaan huomioon nuoren elämäntilanne ja että nuori

saada oppituntien aiheista ajatuksia omaan elämäänsä liittyen. Rippikouluopettajat huolehtivat, että oppitunnit ovat yhteydessä toisiinsa ja varautuvat tarpeen mukaan muokkaamaan niiden sisältöjä.

Tutkimamme rippikoulut toteutettiin eteläsuomalaisissa seurakunnissa, joista toinen kuului seurakuntayhtymään. Toinen seurakunta kuului Espoon hiippakuntaan ja toinen Mikkelin hiippakuntaan. Jäsenmäärältään seurakunnat ovat keskisuuria.

4.2. Aineiston keruu- ja analyysimenetelmät

Käytimme tutkimusmenetelmänä laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta, koska aiheena olivat työntekijöiden kokemukset rippikoulusta. Jotta pystyimme saamaan syvällisiä, inhimillisiä mielipiteitä ja kokemuksia, oli tämä tutkimusmenetelmä erittäin hyvä tätä opinnäytetyötä varten.

Tutkimushaastatteluita voidaan luokitella muutamaan eri ryhmään, eli strukturoituihin, puolistrukturoituihin ja strukturoimattomiin haastatteluihin. Strukturoitu haastattelu on lomakehaastattelu, jossa on valmiit kysymykset sekä vastausvaihtoehdot. Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset ja teemat ovat valmiiksi laadittuina mutta kysymysten järjestys saattaa muuttua tai vaihdella haastattelun aikana. Strukturoimaton haastattelu on puolestaan paljon joustavampi ja vapaamuotoisempi kuin strukturoimaton haastattelu. Strukturoimattomassa haastattelussa käydään vapaata keskustelua valitun aiheen ympärillä. (Tiittula & Ruusuvuori 2005, 11.)

Keräsimme aineistoa tekemällä puolistrukturoidun haastattelun neljälle rippikoulun työntekijälle. Tämän kaltaisessa tutkimuksessa ei ole kannattavaa tehdä kyselylomaketutkimusta, sillä haastateltavina olivat kahden rippikoulun työntekijät, koska haastateltavien määrä oli vähäinen ja keskustelumaisella haastattelulla voidaan saada enemmän aineistoa. Kummassakin haastattelutilanteessa oli paikalla kaksi rippikoulun työntekijää, joten haastattelut toteutettiin parihaastatteluina. Hirsjärven ja Hurmeen (2010, 61)

mukaan parihaastattelu on ryhmähaastattelun alalaji, joten voidaan puhua kuitenkin ryhmähaastattelusta. Haastattelussa pyrittiin antamaan haastateltavien vapaasti kertoa kokemuksistaan rippikouluissa. (kso. Alasuutari 1994, 39.) Tarkoitus ei ollut tuottaa merkittävää tilastotietoa, vaan tuoda esiin ryhmähaastattelun kautta rippikoulun työntekijöiden kokemukset heidän ohjaamisestaan rippikouluista kesällä 2015.

Hirsjärven ja Hurmeen mukaan (2010, 61) ryhmähaastattelulla on erityinen merkitys silloin, kun halutaan selvittää, miten henkilöt muodostavat yhteisen kannan johonkin ajankohtaiseen kysymykseen. Ryhmähaastattelua voidaan pitää keskusteluna, jonka tavoite verrattuna yksilöhaastatteluun on vapaamuotoinen. Haastateltavat tuottavat monipuolista tietoa tutkittavasta ilmiöstä haastattelijalle. Tämä mahdollisti saamaan mahdollisimman kattavia vastauksia kysymyksiimme rippikouluopetuksesta.

Molemmat haastattelut kestivät 40–50 minuuttia. Aloitimme haastattelut tekemällä esittelykierroksen koska kaikki haastattelutilanteessa olevat eivät olleet aikaisemmin tavanneet. Ohjasimme haastattelua eteenpäin laatimamme haastattelurungon (liite 1) kysymyksillä. Vastaukset tulivat kysymyksiin erilaisessa järjestyksessä kuin ne haastattelurunkoon oli kirjoitettu, mutta se on olennaista puolistrukturoidulle haastattelulle. Meille oli tärkeintä, että saimme kattavat vastaukset kysymyksiimme. Toimimme haastattelutilanteessa myös esiin, kuinka aiomme käsitellä haastattelusta saatua aineistoa. Yksityisyyden suojaamiseksi emme aio tuoda haastateltavien nimiä valmiiseen opinnäytetyöhön mutta seurakuntien nimet tullaan mainitsemaan. Meillä oli käytössä Olympus-merkkinen digital voice recorder. Litteroimme haastattelut muutaman päivän päästä. Litterointi tehtiin melko tarkasti mutta jätimme pois muutamia sanoja, kuten ”niinku” tai ”öö” tai keskustelun osapuolten naurahdukset ja huokaukset. Litteroitua aineistoa kertyi yhteensä 46 sivua.

Tutkimustuloksia esitellessämme käytämme raportissamme lainauksia haastatteluistamme. Käytämme seurakunnista tutkimustuloksissa ja lainauksissa nimiä ”Seurakunta A” ja Seurakunta B”. Näin tehdessämme, seurakuntia tai työntekijöitä ei voida jälkikäteen nimetä, vaan heidän

anonymiteettinsä säilyy.

4.3. Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Hirsjärven ja Hurmeen (2010, 184–185) mukaan haastatteluaineiston luotettavuus riippuu sen laadusta. Litterointi tulee suorittaa haastattelun jälkeen mahdollisimman nopeasti, jotta aineisto olisi mahdollisimman luotettavaa ja todenmukaista. Tässä tutkimuksessa opinnäytetyön tekijät tekivät haastattelun lisäksi myös litteroinnin. Haastattelutilanteessa oli kerrallaan kaksi henkilöä, joten molempia tuli kuulla tasapuolisesti. Myös tallenteiden laadusta oli syytä huolehtia. Jotta tutkimuksen laadukkuutta voitaisiin tavoitella etukäteen, olimme laatineet haastattelurungon, joka käsittelee kysymyksiä teemastamme. Otimme myös huomioon mahdolliset lisäkysymykset, joita saatamme esittää haastattelutilanteessa. Huolehdimme myös, että haastattelun tallentamiseen tarkoitettu laitteisto on kunnossa.

Ryhmähaastattelu voi kuitenkin aiheuttaa ongelmia. Haastattelijan rooli on erilainen tällaisessa haastattelussa kuin normaalissa yksilöhaastattelussa. Hirsjärvi ja Hurme korostavat, että haastattelijan kuuluu ryhmähaastattelussa huolehtia siitä, että keskustelu pysyy valituissa teemoissa ja että kaikilla osanottajilla on mahdollisuus osallistua keskustelun kulkuun (Hirsjärvi & Hurme 2010, 61). Ryhmähaastattelussa voi olla haasteena myös aikataulutus. Onnistutaanko löytämään sopiva haastattelupäivä, niin että se sopii kaikille haastateltaville. Myös mahdolliset sairastumiset tai vuosilomat voivat hankaloittaa haastattelun toteutumista. Ryhmädynamiikka ja valtahierarkia vaikuttavat siihen, kuka ryhmässä puhuu vai dominoidaanko mahdollisesti jotain henkilöä. Tällä on vaikutusta vastausten luotettavuuteen. Jos ryhmähaastattelu nauhoitetaan, voi olla litterointivaiheessa vaikeuksia tunnistaa, kenen haastateltavan ääni mahtaa olla kyseessä kun joku puhuu. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 63.)

Haastateltavat olivat hyviä työtovereita keskenään, joten valtahierarkia ei näyttänyt vaikuttavan haastattelutilanteessa millään tavalla. Kaiken kaikkiaan

haastattelut pysyivät valituissa teemoissa ja kaikki osanottajat saivat tasapuolisesti vastattua haastattelurungossa laadittuihin kysymyksiin. Toinen haastattelu toteutettiin seurakunnan seurakuntakeskuksessa työntekijöiden toimistossa, jossa työskenteli muitakin työntekijöitä ja toinen haastattelu tehtiin lounasravintolassa. Ulkopuoliset äänet eivät haitanneet ollenkaan haastattelutilannetta ja nauhuri toimi erinomaisesti alusta loppuun.

5. TUTKIMUSTULOKSET

5.1. Nuorilähtöisen opettamisen syy

Seurakunta A:n työntekijä oli keskustellut kollegansa kanssa rippikoulun ja rippikoulusuunnitelman olevan hienoja asioita, miettinyt omia pitämiään rippikouluja ja tullut siihen tulokseen että oli miettinyt ehkäpä liikaa sitä mitä rippikoulussa tulee tiedollisesti oppia. Työntekijä kollegoineen oli alkanut ajatella rippikoulun toteuttamista korostaen näkökulmaa siitä, mitä rippikoulussa opetettavat asiat voivat merkitä nuorelle ja mitä ne oikeasti tarkoittavat elämässä. Työntekijä oli tuonut ajatuksensa työkaverilleen ja tämän jälkeen he alkoivat suunnitella yhteisen rippikoulun toteuttamista pitäen keskiössä opetuksen merkityksen nuoren elämässä tässä ja nyt. Työntekijät tekivät leirin suunnittelua talvella 2013 ja leiri toteutettiin kesällä 2014.

Seurakunta B:n leiriä alettiin toteuttaa myös nuorilähtöisesti opinnäytetyön tekijän ehdottaessa työkavereilleen leirin pitämistä nuorilähtöisesti. Työntekijät pitivät ajatuksesta ja leiriä suunniteltiin yhdessä tämän pohjalta. Työntekijöiden palaverissa puhuttiin rippikoulusuunnitelmasta ja opetuksesta elämään liittyen. Työntekijät olivat yhtä mieltä siitä, että suunnitelma hyväksyy opettamisen nuorilähtöisesti, mutta ei tuo juurikaan konkreettisia välineitä opetuksen toteutukseen. Leiri toteutettiin kesäkuussa 2015.

Minun mielestäni rippikoulun tavoite aikaisemmin oli että nuoren piti muistaa Isä, Poika ja Pyhä Henki, tietää mikä on kolmiyhteinen Jumala, montako sakramenttia on ja miten pääsee taivaaseen. Järjestys oli tämä. Alettiin sitten miettiä, että voiko näkökulmaa kääntää niin, että mitä ”tämä tarkoittaa oikeasti minun elämässäni ja onko tällä jotain merkitystä”. (Seurakunta A)

Rippikoulussa opetettu tietomäärä on kokonaisuudessaan aika pieni johtuen sen lyhyestä kestoista. Tavoitteena oli, että opittaisiin oppimaan asioiden yhteyksiä ja sitä, miten ne koskettavat meitä kaikkia. (Seurakunta A)

Kun kattelee rippikoulusuunnitelma 2001:tä, se on vähän sellainen ”tee mitä huvittaa, mutta täs on tää elämä, usko, rukous ois ihan hyvä jos näitä käyttäisit”. (Seurakunta B)

Molempien seurakuntien työntekijät olivat yhtä mieltä siitä, että nuorille tulee opettaa rippikoulussa asioita, joihin heillä on yhtymäpintaa. Mikäli opetusta ei ajatella siten, että nuoret voivat siihen jollain tasolla mahdollisesti samaistua, nuoren voi olla vaikea oppia siitä mitään konkreettista. Kummankin seurakunnan työntekijät vaikuttivat erittäin kiinnostuneilta työstään ja olivat sitä halukkaita kehittämään paremmaksi, joten rippikouluopetuksen vaikuttavuuden pohtiminen oli molemmissa työryhmissä aistittavissa.

Rippikoulut toteutettiin molemmissa seurakunnissa rakenteellisesti samalla tavalla kuin seurakunnassa on ollut tapana. Alkutapaamiset talvella ja keväällä pidettiin normaalilla kaavalla, eikä niissä ollut eroa verrattuna muihin rippikouluihin. Työntekijöiden tavoitteena ei ollut koota leiristä valmista pakettia vaikkapa muiden työntekijöiden käyttöön, vaan mahdollinen eroavaisuus muihin leireihin tapahtui omassa opetuksessa ja sen painottamisessa nuorilähtöiseksi.

Rippikoulusuunnitelma 2001:ssä ajatellaan, että rippikoulujen tulee olla selvästi yhteydessä rippikoululaisen elämään ja todellisuuteen. Haastattelemamme työntekijät nostivat rippikoulusuunnitelman elämä-usko-rukous -ajatuksen myös hyväksyvän rippikoulun suunnittelemisen nuorilähtöisesti, heidän elämänsä kautta.

Nuoren omasta elämäntilanteesta nousee sekä yhtymäkohtia että haasteita kristillisen uskon tarkasteluun ja pohtimiseen. Nuoren elämänskysymykset saatetaan rippikoulun aikana vuoropuheluun kirkon uskonsisällön kanssa. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 18).

Kuitenkin työntekijöiden mielestä rippikoulusuunnitelma 2001 ei anna käytännössä kovinkaan paljon valmiuksia nuorilähtöiseen rippikouluun. Suunnitelma on kirjoitettu yleiseksi ohjeistukseksi, eikä näin ollen tarkkaan määrittele seurakuntien rippikoulukokonaisuuden rakentamista. Suunnitelmassa on nuorilähtöisyys kirjattuna, mutta sitä ei viedä suunnitelmassa käytännön asteelle. Työntekijöiden ei siis ole välttämätöntä

tehdä rippikoulujaan nuorilähtöisesti, vaan rippikoulun toteuttaminen nuoren ajattelua tukien vaatii työntekijän oman kiinnostuksen rippikoulun toteuttamiseen.

5.2. Rippikouluopettajien käyttämät opettamismetodit

Seurakunta A:n rippikoulussa käytettiin kaupunkiopetuksessa opettajakeskeistä opetustapaa. Asiat opetettiin perinteisesti flappitauluja käyttäen ja rippikoululaisia tiedotettiin etukäteen siitä, että asiat käydään tiiviisti läpi, eikä mahdolliselle keskustelulle jää aikaa. Tämän tarkoitus oli se, että leiriosuudelle jää enemmän aikaa sekä resursseja yhteiselle tekemiselle. Seurakunta B:n rippikoulussa ei ollut varsinaista kaupunkiopetusta, vaan yksi ennakkopäivä, jossa käytiin Raamattu läpi niin, että rippikoululaiset askartelivat itselleen ”oman Raamatun”.

Kaksi päivää ennen leiriä oli kaupunkiopetus. Näiden kahden päivän aikana käytiin kaikki oppimisaines läpi perinteisellä opetuksella. Kaupunkiopetuksessa korostettiin, että tämä on se pohja, mikä täytyy tietää ennen kuin lähdetään leirille. Leiriosuus käytettiin soveltamalla ja painottamalla nykypäivään ja nuoren elämään liittyviä merkityksiä. (Seurakunta A)

Meil ei varsinaisesti ollu kaupunkijaksoa vaan yksi ennakkopäivä. Siel oli Raamattu aiheena, se kesti ehkä joku neljä tuntia. ”Tuunattiin Raamattua”, jokainen sai tehdä oman näköisensä. Askarreltiin, leikattiin ja liimattiin tarroja. (Seurakunta B)

Molemmilla rippileireillä tehtiin paljon ryhmätyöskentelyjä, eli oppituntien aiheista keskusteltiin ensin yhdessä johdantomaisesti opettajan johdolla. Tähän kului aikaa vaihtelevasti opettajasta, käsiteltävästä aiheesta ja ryhmästä riippuen. Sitten rippikoululaiset siirtyivät isosten vetämiin ryhmiin, jossa he valmistivat yhdessä jonkun valmiin tuotoksen, kuten maalauksen tai kollaasin. Muita metodeja, joita käytettiin, olivat muun muassa rastityöskentelyt, näytelmät, askartelut sekä tarinan kuuntelu. Seurakunta B:n rippileirillä jokaisella pienryhmällä oli tehtävä jollekin päivälle. Esimerkiksi diakoniar ryhmä teki hyviä töitä päivän aikana vähintään kolme hyvää tekoa.

Seurakunta A:n rippileireillä käytettiin oppimispäiväkirjaa, jossa kysyttiin ja yritettiin selvittää rippikoululaisilta, miten he ovat oppineet päivän asioita. Oppimispäiväkirja koettiin hyväksi koska siitä pystyi seuraamaan, oppivatko rippikoululaiset opetuksesta vai tarvitseeko sitä mahdollisesti muuttaa johonkin suuntaan. Rippikoulusuunnitelma 2001:n (2001, 16) mukaan rippikouluopettajan on tärkeä tietää mitä nuori on oivaltanut opetuksesta ja mikä on mahdollisesti jäänyt askarruttamaan häntä sekä mitä merkittävää hän on oppinut ja kokenut. Palautetta on hyvä kerätä kirjallisesti ja sitä on hyvä analysoida sekä tehdä siitä johtopäätöksiä.

Metodilla ei ole sinänsä väliä, niitä kannattaa käyttää ryhmästä riippuen, miten se parhaiten toimii. Tässä täytyy pitää mielessä nyt se, miten asiat vaikuttaa nuoren elämään. (Seurakunta A)

Kärsimys – tunti tehtiin niin, että lähdettiin nuorten kokemuksista ja edettiin keskustellen. Tykkään siitä, että aiheet nousevat heiltä itseltään ja edetään niiden mukaan keskustellen. (Seurakunta B)

Metodit, joita rippikoulujen opetuksessa käytettiin, eivät olleet uusia niin työntekijöille kuin rippikouluissa ylipäätään. Niitä pyrittiin kuitenkin soveltamaan ja käyttämään soveltuvien osin omaan tarkoitukseen nuorilähtöisessä opettamisessa. Työntekijät pyrkivät siihen, että oppitunneilla käsiteltiin kolmea koria, uskoa, elämää ja rukousta. Perusajatukseen kuului auttaa rippikoululaisia löytämään elävässä elämässä olevia ajatuksia ja oivalluksia. Ryhmäytyminen koettiin tärkeäksi koska rippileirillä työskenneltiin paljon ryhmissä. Molemmilla rippileireillä järjestettiin loppukoe, jossa kysyttiin tärkeintä rippikoulussa opittua asiaa. Vastauksia tuli monipuolisesti, ja ne olivat hyvin erilaisia keskenään.

Rippikoululaisten vastaukset olivat erilaisia, kuten ylösnousemus ja maanpäällisen elämän päättymisen tai leirin turvallisuus. Tärkeää oli huomata, että rippikoululaiset kokevat asiat erilailla, eivätkä vastaukset ole ns. Pohjois-Korean tyylisiä, eli sama vastaus kaikilla. (Seurakunta A)

Rippikoululaisten vastaukset olivat isoja ja he olivat ymmärtäneet asioita, kuten ”Pyhä henki vaikuttaa meissä kaikissa” tai ”Jumala vaikuttaa meissä” tai ”tulevaisuutta ei tarvitse pelätä”. (Seurakunta A)

Eikä siel muistaakseni ollu mitään sellasta, johon olis joutunu puuttumaan. Ehkä joku yks kohta oli sellanen. Kaikki oli kuitenkin perusasiat omaksunu. (Seurakunta B)

Mitä mä nyt muistan ni jotkut vastaukset oli selkeesti läpiajateltu, ei mitään hauki on kala -juttua. (Seurakunta B)

Rippikoulusuunnitelma 2001 (2001, 16) korostaa, että kerrallista loppukuulustelua parempi vaihtoehto on yhteinen ja yksilöllinen arviointi, joka toistuu koko rippikouluprosessin ajan. Nuorella tulee olla tilaa omalle pohdinnalle arvioinnissa. Hänen palauttensa opetusmenetelmistä, rippikoulun kokonaisuudesta sekä työtavoista on tärkeää ja se palvelee rippikoulun kehittämistä.

5.3. Haasteet ja vaativuus

Työntekijät kokivat, että nuorilähtöistä näkökulmaa ei valmiista rippikoulumateriaalista löytynyt suoraan. Valmista materiaalia täytyi muokata työntekijälle itselleen sopivaksi, mikä toi rippikoulun suunnitteluun lisätyötä. Tämä kertoo siitä, että olemassa olevat valmiit rippikoulumateriaalit ovat ehkä suurimmalta osin opettajakeskeisiä koska niistä puuttui työntekijöiden mainitsema nuorilähtöinen näkökulma.

Työlästä oli se, että vaikka olisi miten paljon valmista rippikoulumateriaalia, tuntui siltä, että valmista näkökulmaa mitä itse olisi toivonut, ei löytynyt mistään. Joten ne piti itse miettiä, mikä teki tästä työläämpää. Tämä ehkä kertoi jo olemassa olevista rippikoulumateriaaleista, että ne olivat aika opettajakeskeisiä. (Seurakunta A)

Toisen rippikoulun työntekijät ovat mielestään aina pitäneet rippikouluja nuorilähtöisesti, eivätkä he kokeneet suunnittelun olevan erityisen haasteellista. He totesivat tämän johtuvan, siitä että he ovat itse vielä nuoria työntekijöitä ja heidän ajatusmaailmansa on lähempänä rippikouluikäisiä nuoria kuin mahdollisesti kokeneemmalla työntekijällä. Työntekijöiden mielestä tällaisen rippikoulun suunnittelu vaatii heidän välisen keskinäisen luottamuksen koska

rippikoulun kokonaisuutta ja sitä yhdisteleviä palasia suunniteltiin yhdessä ja tarpeen mukaan niitä tuli muokata tai muuttaa, jos joku tietty opetustapa ei jostain syystä rippikouluryhmällä toimi. Rippikoulun oppitunteja ei voi opettaa nuorilähtöisesti, jos joku ohjaajista ei halua suunnitella kokonaisuutta yhdessä ja tarpeen mukaan muokata sitä.

Kokonaisuus tulisi olla hanskassa kaikilla, vaikka ei vastaisikaan kaikista opetuskokonaisuuksista. Kaikkien palasien tulisi suunnata samaan opettajien kesken. Jos tulee kesätyöntekijä niin se tuo haasteensa kun hän ei ole alusta asti ollut mukana. (Seurakunta A)

Keskimmäisen luottamuksen se vaatii. Se liittyy leirin suunnitteluun, käytiin hyvin runko läpi, oli kokoajan selvillä mitä kukakin tekee, milloin tekee. Oli myös se lähtökohta, että kaikki on samalla viivalla, pystyi luottamaan muihin, että vedetään samaa köyttä. (Seurakunta B)

Seurakunta A:n työntekijät kokivat osittain haasteelliseksi luopua leiriosuudella perinteisestä opettajan roolista koska rippikoululaiset tekivät paljon ryhmissä töitä. Työntekijällä oli yhtäkkiä aikaa olla itsekseen tai kollegan kanssa oppituntien aikana, mikä tuntui oudolta. Ryhmätyöt vaativat työntekijöiltä myös ehdotonta luottamusta isosiin, jotka huolehtivat ryhmissään, että työt tulee tehtyä. Isoset tarvitsivat paljon kannustusta ja rohkaisua koska he olivat työllistettyjä suurimman osan päivästä.

Päivässä ei ole oikeastaan aikaa, jolloin isoset eivät ole mukana joten heiltä vaaditaan paljon. Isosten palaute oli hämmentävää siinä mielessä koska he eivät kokeneet tätä raskaaksi. Se voisi johtua siitä, että kun ollaan opetuksessa mukana ja siinä tehdään isosryhmissä paljon ja kokoajan tulee jotain uutta. Isoskoulutuksessa on opetettu ryhmänvetämistä, joten kun täällä päästään tekemään sitä ja saadaan aikaankin jotain, niin se palkitsee ja vie heitä eteenpäin. Heidän roolinsa korostuu ohjaustiimin osasena enemmän kun he saavat tehdä ryhmissä itsenäisesti töitä. (Seurakunta A)

Haastateltavien mukaan työntekijöiden välinen yhteistyö rippileirillä tulisi olla joustavaa ja luottamuksellista. Lisäksi rippikoululaisten oppimisen arviointi tulisi olla jatkuvaa. Tarpeen mukaan oppituntien sisältöä tulisi muuttaa, jotta ne

palvelisivat enemmän rippikoululaisten oppimista. Tämä vaatii työntekijältä hyvää itsetuntoa koska jos hän joutuisi muuttamaan tai luopumaan valmiiksi suunnitellusta oppitunnista, hän ei saisi ottaa siitä itseensä. Työntekijöillä oli vapaa-aikaa vähemmän koska rippikoululaisten viettäessään vapaa-aikaa, työntekijät pyrkivät olemaan läsnä ja tarkkailemaan ryhmän toimivuutta, eikä vetäytyä omaan huoneeseensa. Haastateltavat korostavat, että uskon, elämän ja rukouksen kautta ovat hyvät lähtökohdat auttaa nuoria etsimään heidän omaan elämäänsä liittyviä ajatuksia ja oivalluksia. Tämä haastaa myös työntekijöiltä itsensä pohtimaan näitä asioita.

Aloitettiin 9 aikaan aamulla eli lounastaukoa lukuun ottamatta tuli olla läsnä ja valppaana. Jos vertaa toiseen malliin, oppitunnit pidetään ja sitten on vapaa-aika, mikä on itselleenkin omaa aikaa. Tässä mallissa tehdään enemmän yhdessä asioita ainakin kaksi tuntia enemmän päivässä kuin normaalisti. Lisäksi itsekkin ryhtyi miettimään näitä opetettavia asioita enemmän. (Seurakunta A)

Vaatii itsetuntoa, jos oma idea ei toimi, niin sopeutuu muuttamaan suunnitelmia eikä ota siitä itseensä. Leirin ohjaajilla tulisi olla halu ja ymmärrys tehdä, muokata ja muuttaa valmiiksi mietittyjä pohjia. Ei voi toimia niin, että on tehnyt oppitunnin, eikä se sattumalta toimi kyseisessä ryhmässä ja silti vetää sen silti väkisin ”väärällä metodilla”. (Seurakunta A)

Nykynuoret eivät mun mielestä ota asioita niin mustavalkoisesti, että ei voi mennä sanoo, että asia on näin, ole hyvä. Niitten täytyy saada kokemus, että miten tää liittyy mun elämään ja miten tää koskettais mua. (Seurakunta B)

Luulen että kun me siinä jossain leirin alussa puhuttiin siitä, että tarkoitus ei oo lyödä teitä Raamatulla päähän ja sanoa, että tässä on nää asiat. Vaan että rippikoulu vastais nuorten kysymykseen, että mitä mä ajattelen tästä kaikesta. (Seurakunta B)

Vaikka rippikoulujen suunnittelu ja toteutus toivat haasteita ja vaativat työntekijöiltä enemmän, kukaan haastateltavista ei kokenut niitä negatiivisiksi kokemuksiksi. Ohjaajatiimin ja isosten välinen luottamus toi paljon lisäarvoa ja onnistumisen kokemuksia rippileireille. Lisäksi rippikoululaisten antamat vastaukset loppukokeessa opituista asioista palkitsivat työntekijöiden vaivannäön. Myös isoskoulutuksessa opitut ryhmänohjaamistaidot saavat merkityksensä leirillä ja isokset pääsivät soveltamaan opittuja taitojaan.

5.4. Vaikutus työssä jaksamiseen ja työmotivaatioon

Seurakunta A:n työntekijät kokivat rippikoulun tekemisen nuorilähtöisesti vaikuttaneen heidän työmotivaatioonsa positiivisesti. Rippikoulun tekeminen hieman eri tavoin kuin mihin oli tottunut, antoi työntekijöille mahdollisuuden kokeilla uusia tapoja tehdä omaa työtään. Työntekijät myös valmistelivat esimerkiksi oppituntinsa hyvin etukäteen pienissä jaksoissa talven ja kevään aikana, joten leirille lähteminen kesällä tuntui helpolta. Rippikoululaisten hyvät onnistumis- sekä oppimiskokemukset koettiin palkitsevana asiana.

Sitten se palkitsi leirin lopussa kun luin oppimispäiväkirjasta oppimisen kokemuksia ja leirillä tapahtui onnistumisen kokemuksia, vaikka ne eivät olleet sellaisia kuin mitä olisi itse suunnitellut. Koin myös jälkeinpäin, että miksi olen aikoinaan ajatellut, että tärkeää olisi se, että riparilaiset muistavat kasteen ja ehtoollisen olevan sakramenteja. Onhan se paljon enemmän kun he ovat kokeneet esimerkiksi kokeneet yhteyttä kasteeseen ja ehtoolliseen kuuluvaa. (Seurakunta A)

Työmotivaation kannalta oli mukavaa että, päässä syntyi ajatus mielenkiintoisesta tavasta koska näitä hommia on tehnyt kuitenkin yli 20 vuotta. Pääsi itse etsimään uusia tapoja. Kuitenkin tätä hommaa tehtiin pieni pala kerrallaan talven aikana, joten se ei kuormittanut liikaa. Keväällä kun 1. leiri oli tulossa, olo oli odottava eikä kokenut ahdistusta. Tietysti työllistävää oli mutta koin se positiivisesti kun jouduin tekemään eri tavalla. (Seurakunta A)

Seurakunta B:n työntekijöiden mielestä rippikoulu oli hyvä kokemus. Työntekijöiden ajatellessa rippikoulun tekemisestä samalla tavalla, ei rippikoulun tekeminen tuntunut kuormittavalta. Heidän mielestään jokaisella työntekijällä oli vapaus tehdä omia asioitaan haluamallaan tavalla, mutta heillä oli koko ajan luottamus siihen, että jokainen vie omalla panoksellaan asioita haluttuun suuntaan. Työntekijät nostivat esille myös ryhmän merkityksen leirityössä jaksamiseen ja olivat sitä mieltä, että rippikoulun ryhmä teki myös osaltaan leirityön mielekkääksi omalla toiminnallaan.

Mä uskon, että tällä on paljon tekemistä luottamuksen ja vapauden kanssa. Monessa muussakin asioissa elämässä kun on vapaus olla mitä oot. Kaikki sujuu paljon paremmin, ei tarvii pinnistellä, että voinks mä nyt sanoo tän asian tai tehdä nää jutut tälleen. (Seurakunta B)

6. JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tutkimuksessamme mukana olleet rippikoulut suunniteltiin ja niiden opetus toteutettiin nuorilähtöisesti. Haastattelemamme työntekijöiden mielestä rippikoulujen sisällössä tulee kiinnittää huomiota siihen, että käsiteltävät asiat eivät jää abstraktiksi faktatiedoksi, vaan se kiinnitetään nuoren elämään ja hänen omiin kysymyksiinsä. Nuorilähtöinen rippikouluopetus ei ole mikään uusi keksintö, eivätkä tutkimamme rippikoulut ole toteutettu tällä tavalla ensimmäistä kertaa. Rippikouluja voidaan toteuttaa monella tavalla mutta työntekijän täytyy kuitenkin pitää mielessä, että rippikoulut palvelevat sisällöltään nuoria ja vastaavat heidän kysymyksiin ja tarpeisiin.

Tutkimustulokset osoittivat selvästi, että haastateltavien rippikoulutyöntekijöiden mielestä nuorilähtöisellä rippikouluopettamisella saadaan hyviä oppimiskokemuksia rippikoululaisille. Molemmissa rippikouluissa pidettiin loppukoe, joissa kysyttiin opittuja asioita rippikoulussa. Loppukokeiden vastauksissa tuli ilmi se, että rippikoululaiset olivat käsitelleet syvällisesti rippikoulussa opetettuja teemoja. Vastauksissa näkyi rippikoululaisten oma pohdinta, joten nuorilähtöinen näkökulma opetuksessa oli tuottanut heille omia ajatuksia.

Rippikoulut onnistuivat kokonaisuudessaan työntekijöiden mielestä hyvin. Opetuksia toteutettiin erilaisin metodein, joista yleisimmäksi nousivat erilaiset ryhmätyöt. Opettajat käyttivät laajasti erilaisia materiaaleja, kuitenkin niitä omaan tarkoitukseensa soveltaen. Opettajakeskeistä opetusta rippikoulujen leiriosuuksissa ei ollut lähes ollenkaan, koska rippikoululaiset päästettiin monesti ryhmiin pohtimaan itse opetettavia asioita. Kaupunkiopetuksessa käytettiin opettajakeskeistä opetusta, mikä osoitti sen antavan enemmän aikaa ja resursseja leiriosuudella yhdessä tekemiseen. Ryhmätyöskentelyn kannalta oli ehdottoman tärkeää saada rippikoululeiri ryhmäytymään heti leirin alussa, joten isosilla oli suuri työ tämän asian kannalta.

Tutkimiemme rippikoulujen työntekijöiden mielestä leirit antoivat rippikoululaisille mahdollisuuden pohtia opetettuja asioita omaan elämäänsä peilaten. Työntekijöiden kokemukset rippikoulun annista olivat positiivisia ja he olivat tyytyväisiä ryhmien aktiivisesta osallistumisesta työskentelyihin. Nuorilähtöisyys toi rippikoulun teemat lähemmäksi rippikoululaisia ja ehkä sen vuoksi heidän oli helpompi sisäistää siellä opetettavia asioita. Ryhmätyöskentelyissä he pääsivät pohtimaan isosen johdolla kysymyksiä oman ikäistensä parissa. Rippikoulu saattoi olla heille ensimmäinen paikka, jossa heille tarjottiin tällainen mahdollisuus. Työntekijöiden mielestä rippikoululaiset tarttuivat hyvin tähän mahdollisuuteen.

Tutkimustuloksissa kävi ilmi, että nuorilähtöistä rippikoulua ei voida toteuttaa niin, että vain toinen rippikoulutyöntekijöistä on siinä mukana. Leirillä toimivien työntekijöiden tulisi ymmärtää jo rippikoulun aloitusjaksolla, millä tavalla he aikovat tulevan rippikoulun toteuttaa. Tämän vuoksi työntekijän olisi hyvä tuoda esiin kollegalleen ehdotus rippikoulun toteuttamisesta nuorilähtöisesti, jos kollega ei ole aikaisemmin näin tehnyt. Esimerkkinä voi tuoda omien aikaisempien rippikoulujen onnistuminen ja nuorten siellä kokema mielekäs oppiminen. Haastattelemamme rippikoulutyöntekijät tunsivat jo entuudestaan toisensa ja toteuttivat rippikouluopetusta nuorilähtöisesti keskenään jo useampaa kertaa, joten tutun kollegan kanssa rippikoulun toteuttaminen onnistuu luontevasti.

Toisen seurakunnan rippikoulussa työntekijät kokivat haasteellisena rippikoulunsa tekemisessä sen, että heille tuli leirin suunnittelussa melko paljon töitä. Työmäärää lisäsi se, että he kokivat tekevänsä asioita eri tavalla, jolloin heidän oli etsittävä ja muokattava materiaalia omaan käyttöönsä sopiviksi. Lisäksi leirillä työntekijät saattoivat joutua toteamaan, että jokin suunniteltu työskentely ei tule toimimaan, koska ryhmä ei olekaan dynamiikaltaan sellainen, kun työskentelyä suunnitellessa oli sen ajateltu olevan. Työntekijän työtä kohdensi opetuksessa käytetyt ryhmätyöt, jolloin työntekijän tuli panostaa oman opettamisen lisäksi isosten ohjeistamiseen ryhmätyön vetämiseen. Isosten roolin kasvaessa työskentelyissä, jää ohjaajalle aikaa tarkkailla ryhmän työskentelyä ja mahdollisesti muokata tarpeen mukaan omia oppituntejaan

ryhmälle toimiviksi.

Haastattelemiemme työntekijöiden ikäjakauma oli hyvin erilainen. Ikäero näkyi selkeästi siinä, että kokeneemmilla työntekijöillä oli selvästi vakiintunut tapa pitää rippikouluja, ja nuorilähtöinen opetustapa toi heille omat haasteensa opetuksen uudelleen suunnittelemiseksi. Nuoremmat työntekijät kokivat taas pitäneensä leirejään aina melko nuorilähtöisesti. Kuitenkin kaikkien työntekijöiden oli mielestämme melko vaivatonta suunnitella ja toteuttaa rippikouluja nuorilähtöisesti, mikä kertoi hyvin heidän ammattitaidostaan nuorten parissa.

Vuosien saatossa työntekijöiden koulutus ja koulutuksen painopisteet ovat varmasti muuttuneet, mikä osaltaan selittää erilaista ajattelua rippikoulusta. Tutkimuksemme nuoret työntekijät ajattelevat mielestään automaattisesti, että rippikoulu tulee toteuttaa nuorilähtöisesti, koska heidän koulutuksensa aikana on ollut käytössä esimerkiksi jo nykyinen rippikoulusuunnitelma. Kokeneemmat työntekijät ovat kouluttautuneet eri tietojen ja käytäntöjen aikana, jolloin työnäky on varmasti ollut erilainen.

Haastatteluissa nousi esille selvästi työntekijöiden ajatus siitä, että heillä tulisi olla halu kehittyä rippikoulutyössä iästä tai kokemuksesta riippumatta. Nuorilähtöinen opetus vaatii työntekijältä jatkuvaa itse arviointia ja aktiivista halua ymmärtää nuorten elämää ja ajattelutapaa. Haastatteluissa pohdittiin myös, että mikäli rippikoulua ei toteuteta nuorilähtöisesti, ei se välttämättä myöskään vastaa nuorten tarpeisiin ja näin ollen sillä ei voida ajatella olevan kovin suurta vaikutusta nuorelle.

Kuitenkin työntekijöiden mielestä rippikoulusuunnitelma 2001 ei anna käytännössä kovinkaan paljon valmiuksia nuorilähtöiseen rippikouluun. Suunnitelma on kirjoitettu yleiseksi ohjeistukseksi, eikä näin ollen tarkkaan määrittele seurakuntien rippikoulukokonaisuuden rakentamista. Suunnitelmassa on nuorilähtöisyys kirjattuna, mutta sitä ei viedä suunnitelmassa käytännön asteelle. Työntekijöiden ei siis ole välttämätöntä tehdä rippikoulujaan nuorilähtöisesti, vaan rippikoulun toteuttaminen nuoren

ajattelua tukien vaatii työntekijän oman kiinnostuksen rippikoulun toteuttamiseen.

Opinnäytetyön tekijä Aki Eväkoski toimi kesätyöntekijänä tutkimuksemme toisella rippileirillä ja oli mukana sen suunnittelussa ja toteutuksessa. Eväkoski toteaa leirin suunnittelun olleen helppoa, koska leirin vakituiset työntekijät olivat tehneet töitä yhdessä jo aiemmin ja heidän kanssaan oli helppo työskennellä. Hänen ehdottaessa rippikoulun toteuttamista nuorilähtöisesti, työkaverit aluksi hieman miettivät, mitä tällä tarkoitetaan. Työntekijät olivat kuitenkin nopeasti samalla aaltopituudella asioista. (Eväkoski 2015.)

Leiriä suunnitellessani huomasin alkavani ajatella oppitunneilla käsiteltäviä asioita itsekin syvemmin. Ymmärsin monesti sen, että työssä ei tule koskaan valmiiksi ja mikäli työtä tahtoo tehdä hyvin ja nuoria ajatellen, on työssä haluttava kehittyä. Tuntiessani, että minulla itsellenikin on vielä paljon opittavaa monista opettamistani aiheista, oli minun myös melko helppo ajatella nuorilähtöisesti oppitunteja. Eri aiheista oli hyvä miettiä, mitä niistä haluaa opettaa ja miten. Opettajakeskeisellä luennoinnilla ei mielestäni saa nuoria juurikaan pohtimaan, joten oli minun ajateltava muita keinoja saada nuoret mahdollisesti pohtimaan samoja asioita, joita itsekin pohdin. (Eväkoski 2015.)

Tutkimuksemme jätti meille kysymyksen; kuinka paljon rippikouluja pidetään nuorilähtöisesti? Tämän kysymyksen pohjalta olisi hyvä lähteä kartoittamaan, miten eri seurakunnissa toteutetaan rippikouluja. Tutkimus voisi olla laajempi ja otanta rippikouluista laaja määrällisesti ja maantieteellisesti. Tämänkaltaisen tutkimus lienee ammattikorkeakoulun opinnäytetyöksi liian laaja. Rippikoulun tutkiminen ja kehittäminen on mielestämme tärkeää, joten aiheesta tulee mielestämme tehdä jatkossa toimintaa arvioivia opinnäytetöitä, esimerkiksi arvioiden nuorilähtöisyyttä rippikouluissa.

Opinnäytetyömme on opettanut meille paljon rippikoulutyöstä. Tärkeimmäksi havainnoksi tutkimuksessamme nousi rippikoulutyöntekijöiden välinen ehdoton yhteistyö, jonka on toimittava saumattomasti, jotta rippikoulu onnistuu hyvin. Haluamme tulevaisuudessa tehdä rippikoulutyötä nuorilähtöisesti ja tutkimuksemme toi esiin niitä haasteita, jotka on hyvä tiedostaa kun lähdetään

toteuttamaan rippikoulua. Ammatillisuutemme kannalta rippikoulutyössä on tärkeää pysähtyä miettimään, mitä siellä haluaa opettaa ja miten oppitunnit palvelevat tämän päivän nuoria.

Koimme myös opinnäytetyöprosessin opettaneen meille työn jaksottamisen merkitystä, ajoissa liikkeelle lähteminen ja työn tekeminen määräajoissa helpotti työn valmiiksi saamista. Teoriaosuutta kannatti alkaa kirjoittamaan jo hyvissä ajoin, koska syksyn opinnot vaativat myös oman aikansa. Teemahaastattelun toteuttaminen ja niiden tulosten kirjoittaminen oli kevyempää, koska opinnäytetyön teoriaosuus oli jo siinä vaiheessa valmis. Pystyimme tasapainottamaan opinnäytetyöprosessin niin, että se ei ylikuormittanut kumpaakaan tekijää. Mielenkiintomme ja kiinnostuksemme aiheeseen pysyivät yllä koko opinnäytetyöprosessin ajan.

LÄHTEET

- Aaltonen, Marjo; Ojanen, Tuija; Vinhunen, Riitta & Vilén, Marika 1999. Nuoren aika. Helsinki: WSOY.
- Alasuutari, Pertti 1995. Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino
- Centria 2012 i.a. Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö. Viitattu 16.7.2015.
<http://hakeminen.centria.fi/Haeammattikorkeakouluun.aspxid=66&p1=21&p2=66&menu=1&l=1>
- Diak 2012 i.a. Sosionomi (AMK) -kirkon nuorisotyönohjaaja. Viitattu 16.7.2015.
<http://www.diak.fi/hakijalle/Hakeminen%20koulutuksiin/Koulutusohjelmat/sosiaalialanko/Sivut/Sosionomi-AMK-kirkon-nt.aspx>
- Elämä, usko, rukous 2001 Rippikoulusuunnitelma 2001. Suomen ev. Lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja. Helsinki: Kirkkohallitus, Kirkon kasvatusasiain keskus
- Eväkoski, Aki 2015. Havaintopäiväkirja.
- Helsingin yliopisto 2015 i.a. Teologinen tiedekunta. Viitattu 16.7.2015.
<http://www.helsinki.fi/teol/tdk/opiskelu/opiskelijaksi/>
- Haastettu kirkko 2012. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2008-2011. Porvoo: Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2010. Tutkimushaastattelu - Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Innanen, Tapani 2009. Rippikoulun opetussuunnitelma ja asema uskontokasvatuksessa. Teoksessa Tapani Innanen & Kati Niemelä (toim.) Rippikoulun todellisuus. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus
- Kirkkohallitus i.a. Uudistuksen päälinjat. Viitattu 14.7.2015
<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/spopen&cid=Content237F32>
- Kokkonen, Jarmo 2008. Sielunhoito rippikoulussa. Teoksessa Heli Pruuki (toim.) Nuorten sielunhoidon käsikirja. Helsinki: LK-kirjat/Lasten Keskus Oy
- Kukko, Tapio 2014. Mitä nuoret muistavat rippikoulussa opetetuista asioista? Kyselytutkimus oululaisten nuorten kristinuskon tiedollisista valmiuksista ja oppimisesta. Pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopisto.

- Launonen, Pekka 2004. Nuorisotyönohjaajasta nuorisotyönohjaajaksi. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon nuorisotyönohjaajien koulutus ja ammattitaidon muuttuvat tulkinnat 1949-1996. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu
- Malmi, Kati 2014. Kohti onnistunutta rippikoulukokemusta. Tampereen ammatti korkeakoulu, opinnäytetyö.
- Niemelä, Kati 2002. Hyvä rippikoulu – rippikoulun laatu ja vaikuttavuus. Jyväskylä: Gummerus.
- Novia 2015 i.a. Socionom (YH). Viitattu 16.7.2015. <https://www.novia.fi/utbildning/utbildningsutbud/Social-och-halsoomradet/socionom-yh-vasa/>
- Porkka, Jouko 2004. On kunnia olla isonen -Suomen evankelis-luterilaisen kirkon isostoiminta 2000-luvun alussa. Helsinki: Kirkkohallituksen julkaisuja
- Porkka, Jouko 2005. Isostoiminnan rikkaus – leirityön tarpeista nuorisokulttuuriksi. Teoksessa Terhi Paananen ja Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy
- Pruuki, Lassi 1995. Peilejä ja ikkunoita – kriittisen rippikouluopettajan perustieto. Helsinki: Kirjaneliö
- Pruuki, Lassi 2009. Miten rippikoulussa opetetetaan? Teoksessa Tapani Innaen & Kati Niemelä (toim.) Rippikoulun todellisuus. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus
- Pruuki, Lassi 2010. Rippikoulun pikkujättiläinen. Hämeenlinna: LK-kirjat.
- Puolimatka, Tapio 2002. Opetuksen teoria – Konstruktivismista realismiin. Helsinki: Tammi.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Rauste-von Wright, Maijaliisa & von Wright, Johan (1994) Oppiminen ja koulutus. Helsinki: WSOY.
- Seppälä, Jarkko 1998. Rippikoulun ja konfirmaation kehitys. Teoksessa Antero Rissanen (toim.) Kartalla. Rippikoulutyön käsikirja. Helsinki: Kirkon kasvatusasiain keskus.
- Suomen ev.lut. Kirkko 2015 i.a. Pappi. Viitattu 16.7.2015. <http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/C6B7B1C8A639BF8CC225710E0>

0260459?OpenDocument&lang=FI

Suomen Ev.lut. kirkko 2015 i.a. Uudistuksen päälinjat. Viitattu 17.7.2015.

<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content237F32>

Schweitzer, Friedrich; Ilg, Wolfgang & Simojoki, Henrik 2010. Introduction.

Teoksessa Friedrich Schweitzer, Wolfgang Ilg ja Henrik Simojoki (toim.) Confirmation work in Europe: Empirical results, experiences and challenges. München: GmbH.

Tiittula, Liisa & Ruusuvuori, Johanna 2005. Johdanto. Teoksessa Johanna

Ruusuvuori & Liisa Tiittula (toim.) Haastattelu, Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Tynjälä, Päivi 1999. Oppiminen tiedon rakentamisena: Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Helsinki: Kirjayhtymä.

LIITE 1: HAASTATTELURUNKO

ÄLUKSI VAPAATA KESKUSTELUA, ESITTÄYTYMISET JA YLEINEN POHJUSTUS
RIPPIKOULUISTA (KUKA TEKI, MISSÄ, MILLOIN).

1. MIKSI TOTEUTATTE RIPPIKOULUA OPETTAMALLA NÄIN?
2. MITEN RIPPIKOULUN OPETUS ONNISTUI MIELESTÄNNE?
3. MILLAISIA METODEJEJA KÄYTTITTE RIPPIKOULUSSA KUN OPETITTE
TÄLLÄ NUORTEN NYKYPÄIVÄÄN PEILAAVALLA TAVALLA?
4. MITEN SE EROSI AIEMMISTA RIPPIKOULUISTANNE?
5. VAATIICO TEKEMÄNNE RIPPIKOULU MIELESTÄNNE TYÖNTEKIJÄLTÄ
ENEMMÄN? (VAI VÄHEMMÄN) JOS VAATII NIIN MITÄ?
6. MITEN VAIKUTTI LEIRIN SUUNNITTELUUN?
7. OLIKO LEIRILLÄ VAIKUTUSTA TYÖMOTIVAATIOON / TYÖSSÄ
JAKSAMISEEN JOLLAIN TAVOIN?
8. MITÄ MUUTA HALUAISIT SANOAA?